9.10.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle

Espoo kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto kuntatalouden näkymistä ja uudistusten vaikutuksista. Aihealue on laaja ja Espoo mielellään syventää lausuntoa tarvittaessa kohdennetummin.

1. Espoon talous ja näkymät pidemmällä aikavälillä

1.1 Sote-uudistuksessa Espoon verorahoitusta leikattiin merkittävästi sote-kustannuksia enemmän

Sote- ja pelastustoimen uudistuksen rahoitusmallissa menojen ja tulojen siirto oli symmetrinen koko maan tasolla, mutta yksittäisten kuntien kohdalla on suuria eroja. Kuntien rahoituksen leikkaus määräytyi siten, että koko maan siirtyvien sote-palvelujen ja pelastustoimen nettokustannukset tulivat katetuksi kunnilta siirrettävillä tuloilla.

Yksittäisen kunnan osalta siirrettävien tulojen ja menojen suhteet vaihtelevat merkittävästi. Espoon osalta tuloja eli verorahoitusta leikattiin vajaat 200 milj. eur enemmän kuin mitä sote- ja pelastustoimen järjestämiskustannuksia kaupungilta poistui. Espoon verorahoituksen leikkaus oli suurin tulonsiirto koko valtakunnan tasolla.

Valtio korvaa 60 prosenttia siirtyvien tulojen ja menojen erotuksesta valtionosuusjärjestelmään lisättävällä pysyvällä muutosrajoittimella. Muutosrajoittimen korvatessa vain osin verorahoituksen leikkauksen, Espoolta siirtyi merkittävä määrä verotuloja muualle Suomeen. Muutosrajoitin tuli staattiseksi osaksi valtionosuusjärjestelmää eikä siihen tehdä indeksi- tai muitakaan korotuksia. Muutosrajoitin ei myöskään huomioi verorahoituksen kehitystä ja käytännössä inflaatio syö ajan myötä korvauksen.

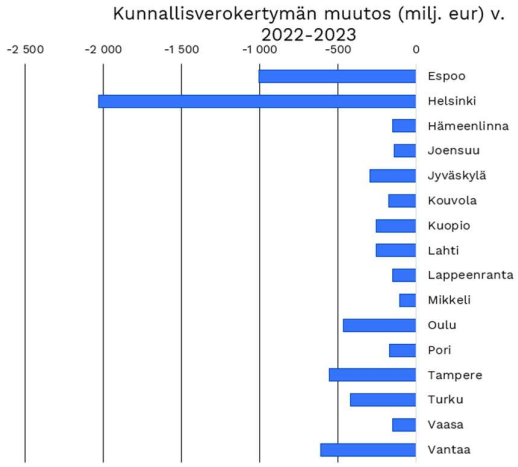
Verorahoituksen leikkauksen myötä Espoon tulorahoituksesta tulee uudistuksen jälkeen noin 33 prosenttia valtionosuuksista (aiemmin n. 9 prosenttia). Valtionosuudet kasvavat vain lisääntyvien tehtävien ja indeksikorotusten myötä, joten tulorahoituksen vuosittainen euromääräinen kasvu hidastuu olennaisesti verrattuna aiempaan, asukkaiden työllisyyden ja tulotason kasvun mukaan kasvavaan verorahoitukseen.

Sote-uudistuksen aiheuttamassa kunnallisveron leikkauksessa on merkittävät kuntakohtaiset erot. Koko maassa maksettava kunnallisvero laski 58,5 prosenttia, mutta Espoolta kunnallisvero pieneni 67,2 prosenttia. Tämä kuvastaa hyvin sitä, kuinka paljon uudistuksessa leikattiin Espoolta verotuloja enemmän kuin muilta kaupungeilta. Käytännössä se tarkoittaa, että Espoon kaupungille tilitettävät verotulot ovat huomattavasti pienemmät kuin mikä verotulokertymä sille kuuluisi. Se on jo nyt johtanut osaltaan alhaiseen ja suhteessa investointitasoon, riittämättömään vuosikate- ja tulostasoon.

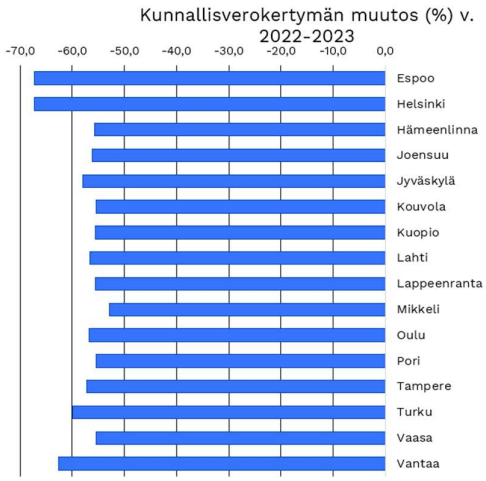
Espoo toimii koko Suomen kasvun moottorina, sillä Espoosta saatavat tulovero- ja yhteisöverokertymät ovat merkittävä osa valtion taloutta. Vuonna 2022 Espoosta valtiolle

tuleva verokertymä oli 1,7 miljardia euroa eli 11,4 prosenttia koko Suomen verokertymästä. Suomen kansantalouden kannalta on kestämätöntä, mikäli edellytykset investoida kasvuun ja Suomen kilpailukykyyn vaarantuvat.

Sote-uudistuksen myötä Helsingin ja Espoon kunnallisverokertymä pieneni euromääräisesti selvästi eniten vertailuryhmässä

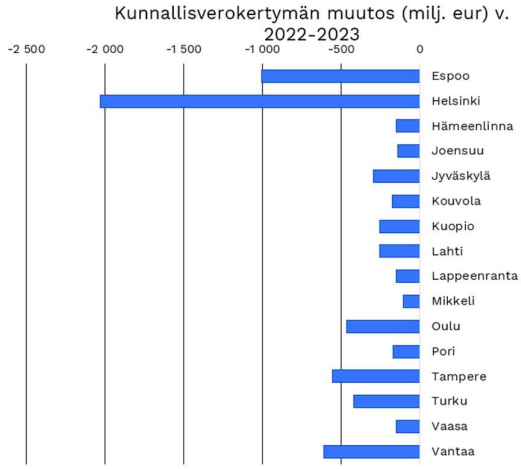

Myös prosentuaalisesti kunnallisverokertymä pieneni eniten Helsingissä ja Espoossa

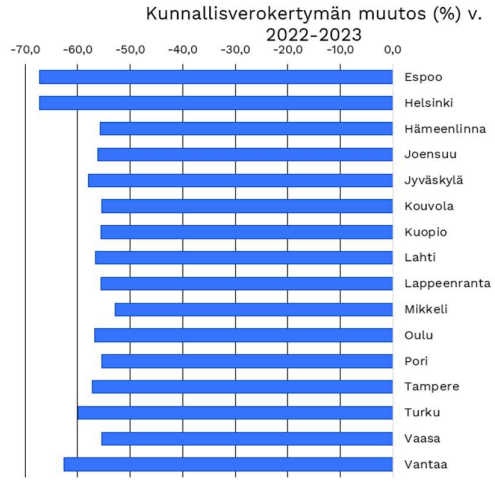

Veronsaajien palvelut > Kunta- ja seurakuntakohtaisia tietoja verovuoden 2023 maksuunpanon mukaisesta tilityksestä marraskuussa 2024 (N181) > verovuodet 2022-2023 (xls)

Sote-uudistuksen myötä Helsingin ja Espoon kunnallisverokertymä pieneni euromääräisesti selvästi eniten vertailuryhmässä

Myös prosentuaalisesti kunnallisverokertymä pieneni eniten Helsingissä ja Espoossa

Veronsaajien palvelut > Kunta- ja seurakuntakohtaisia tietoja verovuoden 2023 maksuunpanon mukaisesta tilityksestä marraskuussa 2024 (N181) > verovuodet 2022-2023 (xls)

Merkittävä osuus valtion verokertymästä tulee Espoosta ja pääkaupunkiseudulta

Tuloverot 2022, M€	Tulovero ansiotuloista (valt.verot)	Tulovero pääomatuloista (valt.verot)
Yhteensä koko maa	6 285	3 723
Helsinki	1 423	838
Espoo	823	308
Vantaa	298	85
Kauniainen	70	47
pks-yht.	2 614	1 278
pks -% kaikista	42 %	34 %
Espoo -% kaikista	13,1 %	8,3 %

Verot Espoosta valtiolle vuonna 2022

1,7 mrd.

11,4 %

Verot 2022, M€	Kunnallisvero (maksuunpantu)	Yhteisövero (osuus)	Kiinteistövero	Kunnat yhteensä	Tuloverot valtiolle ansiotuloista	Tuloverot valtiolle pääomatuloista	Yhteisöverot valtiolle	Valtio yhteensä
Yhteensä koko maa	21 828	2716	2 077	26 621	6 285	3 723	5247	15 256
Helsinki	3 012	692	292	3 996	1 423	838		
Espoo	1 495	202	140	1 837	823	308	612	1 743
Vantaa	974	125	107	1 206	298	85		
Kauniainen	75	2,3	5	82	70	47		
pks-yht.	5 556	1 021	544	7 122	2 614	1 278	2100	5 992
pks -% kaikista	25 %	38 %	26 %	27 %	42 %	34 %	40 %	39 %
Espoo -% kaikista	6,8 %	7,4 %	6,8 %	6,9 %	13,1 %	8,3 %	11,7 %	11,4 %

(2023 ei vielä tilastoja saatavilla, merkittävä muutos tapahtui SOTE-uudistuksessa)

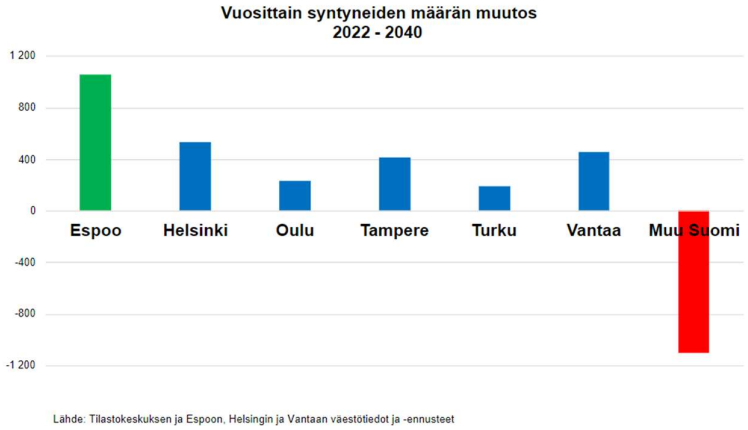
1.2 Espoon väestömäärä kasva jatkuu vahvana – kasvattaa erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvien palvelujen ja investointien määrää

Espoo on kasvanut suhteellisesti eniten kaikista Suomen kaupungeista viime vuosina. Viime vuonna väkiluku kasvoi 8 750 asukkaalla ja tänäkin vuonna asukasmäärä kasvaa lähes 7 000 asukkaalla. Se on valtakunnan tasolla poikkeuksellisen paljon ja kuvastaa Espoon vetovoimaisuutta kaupunkina. Valtakunnan tasolla syntyvyys on laskussa, mutta Espoossa lasten ja nuorten määrä kasvaa, myös tulevina vuosina.

Espoo on panostanut viime vuosina erityisen paljon Koulut kuntoon -ohjelmaan ja uusien päiväkotien rakentamiseen. Pelkästään kuluvana vuonna uusiin koulu- ja päiväkotitiloihin investoidaan kaikkiaan 85 milj. euroa. Nykyisessä 8 vuotisessa investointiohjelmassa koulu- ja päiväkotihankkeita on lähes 300 milj. eurolla. Väestömäärän voimakkaan kasvun takia on merkittävä paine lasten ja nuorten palveluihin käytettävien määrärahojen sekä investointien kasvattamiseen. Lisäksi kasvavan kaupungin tulee investoida kestävästi uusien ja kasvavien asuinalueiden infrastruktuuriin sekä kestävään joukkoliikenteeseen. Espoon kasvu länsimetron, kaupunkiradan ja Raide-Jokerin varrella hyödyttää koko Suomen kasvua. Nykyinen rahoitusmalli heikentää kasvavan kaupungin investointien rahoituskykyä ja mahdollisuutta investointien toteutukseen.

Kuntien valtionosuusuudistus on käynnistetty ja on tärkeää, että sillä ei entisestään heikennetä elinvoimaa luovien kasvukaupunkien toimintaedellytyksiä. Kasvukaupungit, kuten Espoo, eivät myöskään voi olla kattamassa muun julkisen sektorin alijäämäisyyttä.

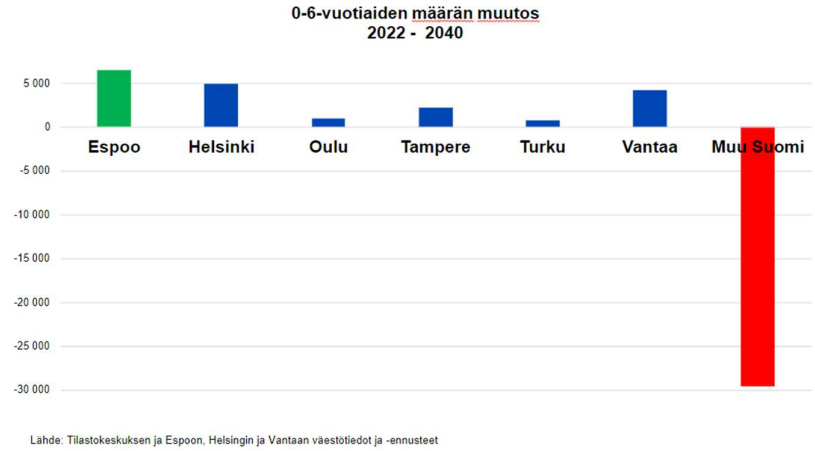
Syntyneiden määrä 2040 vrt. 2022

- Espoossa syntyy vuonna 2040 yli 1000 lasta enemmän kuin vuonna 2022.
- Muissa kuutoskaupungeissa kasvu on maltillisempaa.
- Muualla Suomessa syntyvien määrä on selvästi vuotta 2022 alhaisempi.

Lähde: Tilastokeskuksen ja Espoon, Helsingin ja Vantaan väestötiedot ja -ennusteet

0-6–vuotiaiden määrä 2040 vrt. 2022

- Espoossa on vuonna 2040 n. 6500 0-6-vuotiasta lasta enemmän kuin vuonna 2022.
- Kuutoskaupunkien ulkopuolella lasten määrä putoaa lähes 30 000:lla.

Lähde: Tilastokeskuksen ja Espoon, Helsingin ja Vantaan väestötiedot ja -ennusteet

1.3 Espoon kaupungin ja konsernin näkymät

Espoon verotulot laskivat muiden kaupunkien tapaan merkittävästi kuluvana vuonna, verrattuna viime vuoteen. Tällä hetkellä Espoo on myös jäämässä verotulotavoitteestaan sekä ulkoisista tulotavoitteistaan yhteensä lähes 50 milj. eurolla. Ilman rahoitustuottoja tilikauden tulos olisi alijäämäinen.

Espoolla on käynnissä Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeuttamisohjelmaa. Tämän ansiosta kaupunki on pystynyt tuloksekkaasti parantamaan tuottavuutta, karsimaan menoja ja tasapainottamaan taloutta. Sillä ei kuitenkaan voida tasapainottaa lainsäädännön kautta tulevien rahoitusmallien epäkohtia, eikä lainsäädännön uudistuksilla tule heikentää kaupunkien taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Edellä kuvatun verotulojen leikkauksen myötä Espoon kaupungille tilitettävä verotulojen euromääräinen kasvu on pieni suhteessa yhä kasvavaan palvelutarpeeseen. Tästä syystä

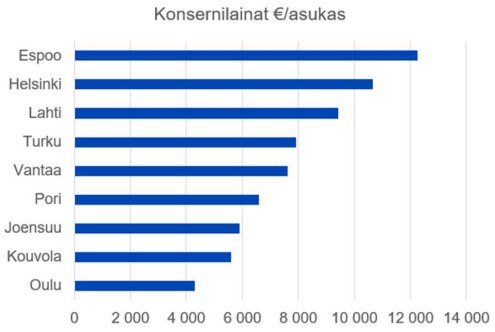
myös ensi vuoden talousarvion tilikauden tulos on alhainen ja riittämätön suhteessa investointiohjelmaan. Tämä johtaa lainanottoon ja lainakannan kasvuun, joka jo nyt on kuntasektorin korkeimpia. Talouden skenaariot osoittavat, että vuosikatteen ja tuloksen riittävyys on keskeinen riski myös tulevien vuosien osalta.

Espoo on toteuttanut suuren osan investoinneistaan yhtiömuodossa suurten hankkeiden ohjattavuutta parantaakseen. Siten Espoon kaupungin lainakanta, 1,2 miljardia euroa, on vain pieni osa Espoon kaupungin vastuulla olevasta 4,4 miljardin euron konsernin lainakannasta. Espoo konserni on verorahoitteinen, yhteisöistä ainoastaan Espoon Asunnot Oy ja HSY kuntayhtymä keräävät tulorahoituksensa asukkailta ja yrityksiltä. Muut yhteisöt saavat tulovirtansa (liikevaihto, vuokratuotot, yhtiö- ja rahoitusvastikkeet) Espoon kaupungilta.

Espoo-konserni investoi vuonna 2024 lähes 500 milj. eurolla ja kauden 2024–2033 aikana yhteensä noin 3,8 mrd. eurolla, keskimäärin 376 milj. euroa vuodessa. Investointitaso pysyy lähivuosina edelleen korkeana.

On tärkeää, että kuntien välisiä tilikauden tuloksia tai valtionosuuksia ei verrata yksioikoisesti toisiinsa vaan niitä tulee arvioida suhteessa kaupunkien toimintaympäristöön, palvelutarpeeseen sekä investointiohjelmaan. Kuntien tilanteet poikkeavat merkittävästi toisistaan.

Espoon lainamäärä korkealla tasolla

	Kaupungin lainat milj. €			Konsernilainat milj. €		
	2023	Muutos	€/asukas	2023	Muutos	€/asukas
Espoo	947,7	- 32,5	3 017	3 854,0	- 236,2	12 268
Helsinki	1 059,0	-	1 569	7 203,6	-	10 673
Joensuu	223,4	- 11,8	2 862	461,3	- 97,5	5 910
Jyväskylä	344,6	- 5,2	2 331	887,9	- 22,8	6 007
Kouvola	299,1	- 50,4	3 792	442,4	- 226,5	5 609
Kuopio	542,5	10,4	4 375	924,0	- 288,1	7 451
Lahti	744,2	- 69,3	6 166	1 136,8	- 97,0	9 418
Oulu	667,4	83,0	3 109	924,9	- 346,1	4 309
Pori	328,1	- 31,5	3 947	548,9	- 84,4	6 604
Tampere	853,7	- 72,2	3 347	2 235,6	36,1	8 765
Turku	863,2	146,8	4 276	1 596,8	71,5	7 909
Vantaa	854,1	46,9	3 452	1 883,0	- 205,3	7 610

2. TE-palveluiden uudistus ja vaikutukset tämän hetken arvion perusteella

Valtiolta siirtyy vuoden alussa kunnille TE-palveluiden järjestämisvastuu, joka tuo suuria muutoksia kunnan toimintaan sekä talouden vastuisiin.

Valtion siirtäessä kunnille uusia tehtäviä, tulee kuntien saada niihin täysimääräinen rahoitus. Sote-uudistus oli hyvä esimerkki siitä, että ns rahoituksen kustannusneutraalius ei ole riittävä tavoite. Uudistus ei voi kohdella kuntia rahoituksellisesti epätasa-arvoisesti. Ison uudistuksen alussa toimintojen suunnitteleminen ja uudelleen rakentaminen vie paljon resursseja. Toimintojen käynnistäminen on myös perussuoritteista poikkeava ja siihen tulee varata resursseja, jotta toiminnot saadaan mahdollisimman joustavasti käyntiin.

Uudistuksessa TE-palveluiden rahoitus on sisällytetty peruspalveluiden valtionosuuteen, joka tarkoittaa, että kunnan tulee rahoittaa siirtyvistä palveluista osa itse. Tällä hetkellä on

tiedossa, että kunnille siirtyy jo valmiiksi aliresurssoituna olleita palveluita ja niiden häntiä hoidettavaksi, jotka kuntien tulisi saada uusien tehtävien hoitamisen ohella suoritettua samaan aikaan. Tähän vaadittavia ylimääräisiä resursseja ei ole mitenkään huomioitu uudistuksessa, vaan nämä tulevat kaiken päälle lisäkustannuksina ja työnä työllisyysalueille. Tarkkaa arviota siirtyvistä hännistä ei ole saatu, joten talouden suunnittelu on haastavaa, jos ei lähtöpäästä saada tarvittavia tietoja, esimerkiksi kustannuskertymien sisällöistä. Tietojen vaillinaisuus on myös kustannusriski työllisyysalueille. Uudistuksessa kunnille siirtyy valtavasti palveluvelkaa ja entisestään mutkistuneita asiakkaiden tilanteita hoidettavaksi - tämä vaatii resurssia mm. asiakaspalveluun.

Lisäksi tulee huomioida, että siirtymäajan vos-korvauksista on tehty vielä skaalaus siirtyvän rahoituksen tasoon, kun on haluttu saada TE-palvelujen kustannukset tiettyyn euromäärään, josta tulee lisävähennystä jo valmiiksi aliresurssoituun siirtoon. Espoon kaupungin kohdalla vähennys on noin 2 milj. €. Aliresurssointi on mahdollisesti pois kunnan ennaltaehkäisevästä resurssista, joita tulisi kehittää, jotta raskaamman palvelun käyttäjiä olisi tulevaisuudessa vähemmän.

Tällä hetkellä etuuksien piirissä on henkilöitä, joille etuutena työttömyysturva tai muu TE-puolen etuus on väärä. Jos henkilö ei ole työkykyinen tulee heidät saattaa oikeiden tukipalveluiden piiriin, oli ne sitten hyvinvointialueella tai kunnassa. Tässä tulisi sitouttaa hyvinvointialueet toimimaan sen eteen, että henkilö saa oikeat etuudet tai tuet, ja vapauttaa kunnat maksuvelvoitteesta sen osalta, kun vastuu kuuluisi esimerkiksi hyvinvointialueelle. Näin työllisyyspalvelujen palveluja olisi mahdollista kohdentaa tehokkaammin asiakkaille, joilla työllistyminen on todellinen vaihtoehto.

Johtopäätöksenä työllisyyspalveluista Espoon kaupunki lausuu, että isoissa uudistuksissa tulisi siirtymät ja toiminnan käynnistymiseen saatavat määrärahat vastata todellisia rahoitustarpeita. Se on ainoa tapa, jotta toiminnot saadaan käyntiin ja kustannuksiin on kestävällä tavalla mahdollista vaikuttaa. TE-uudistuksen tai minkään muunkaan uudistuksen vääristynyt rahoitusmalli, ei voi johtaa siihen, että Espoo joutuu leikkaamaan lasten ja nuorten palveluista.

3. VOS-uudistuksen tavoitteet ja kuntien eriytyminen

Kunnat tulee nähdä osana Suomen kansantaloutta ja vos-uudistuksessa tulee huomioida verotus- ja talousnäkökulmat kaikilta osin. Vain tällä tavoin voidaan ohjata ja kannustaa kuntia toimimaan taloudellisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla. Kuntien tämänhetkisten toimintamenojen tasojen tarkastelu ja olemassa olevien valtionosuuksien uudelleenjakaminen kuntien välillä eivät voi olla uudistuksen lähtökohtana. Tavoitteena tulee olla Suomen kansantalouden kannalta paras ratkaisu.

Hallitusohjelman mukaisesti uudistuksen tulee huomioida kuntien uusi rooli peruspalvelujen järjestämisessä, varmistaa edellytykset selviytyä kasvavasta palvelukysynnästä ja kustannuksista erityisesti varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa. Huomioiden demografinen kehitys ja vahvistaen kasvavien kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Hallitusohjelman perusperiaatteena todetaan myös, että kunnissa syntyvistä verotuloista mahdollisimman suuri osa tulee jäädä kuntien omaan käyttöön.

Kunnat ovat eriytymässä toisistaan ja niiden taloudellinen tilanne vaihtelee huomattavasti. Keskeisenä tekijänä on väestönkasvun ja elinvoiman keskittyminen suuriin kaupunkeihin ja erityisesti pääkaupunkiseudulle.

3.1 Peruspalveluiden valtionosuus painottuu kasvatuksen ja koulutuksen palveluihin sekä palveluita käyttävien ikäluokkien kokoihin

Kuntien tehtävät painottuvat kasvatuksen ja koulutuksen palveluihin, jolloin valtionosuusjärjestelmän paino tulee olla kyseisiä palveluita käyttävien ikäluokkien koossa.

Laskennallisen kustannusten perushinta ja nykyisten ikäluokkien paino tulee säilyttää vähintään nykyisellä tasolla. Kuntien omarahoitusosuutta perushinnasta ei voida kasvattaa, se tarkoittaisi valtion rahoitusosuuden eli valtionosuusprosentin pienentymistä. Valtionosuusprosentin pienentäminen johtaa väistämättä lapsiin ja nuoriin kohdistuviin leikkauksiin.

3.2 Väestökasvun ja vieraskielisyyden valtionosuudet vastaavat todellista palvelutarvetta

Valtionosuuden määräytymiskriteereissä tulee painottaa nykyistä enemmän kaupunkikohtaisia tekijöitä kuten asukasmäärän kasvu ja vieraskielisyys, jotka kasvattavat olennaisesti kaupungin palvelutarvetta ja kustannuksia. Suomen väestönkasvu keskittyy pääkaupunkiseudulle ja suuriin kaupunkeihin. Suurten kaupunkiseutujen tulee kyetä vastaamaan kasvavan väestömäärän tuomiin haasteisiin ja siitä muodostuvia palvelutarpeita tulee rahoittaa nostamalla väestönkasvukriteerin painoarvoa.

Pääkaupunkiseudulla vieraskielisiä asukkaita on 25 % koko väestöstä ja heidän osuutensa viime vuoden väestönkasvusta on 80 %. Vieraskielisyyden perushinta tulee asettaa tasolle, joka kompensoi todellista palvelun tarvetta.

Laadukas varhaiskasvatus ja kielipolut varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle ovat vetovoimatekijä kansainvälisten osaajien saamisessa. Kansainvälisten osaajien saaminen luo elinvoimaa ja kilpailukykyä koko Suomelle.

3.3 Edellytykset investoida kasvuun ja Suomen kilpailukykyyn vahvistuvat

Pääkaupunkiseutu toimii koko Suomen kasvun moottorina, sillä merkittävä osuus maan verokertymästä tulee pääkaupunkiseudulta. Vuonna 2022 valtio keräsi pääkaupunkiseudulta tuloveroa ansiotuloista ja pääomatuloista sekä yhteisöveroa yhteensä n. 6 mrd. euroa. Tämä on kaikkiaan noin 40 % valtion tuloveroista ja yhteisöveron osuudesta.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien tekemät investoinnit kasvattavat valtion verotulokertymää ja pääkaupunkiseudun kasvu hyödyttää koko Suomen talouskasvua. Valtionosuusjärjestelmä ei saa heikentää kasvukaupungin investointien rahoituskykyä ja mahdollisuutta investointien toteutukseen. Kasvukaupungit eivät myöskään voi olla kattamassa muun julkisen sektorin alijäämäisyyttä. Palvelutarpeen voimakas kasvu varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa edellyttää kasvavia investointeja päiväkoti- ja koulutiloihin. Koulujen ja päiväkotien lisäksi investoinnit kohdistuvat uusien ja kasvavien asuinalueiden infrastruktuuriin sekä valtion ja pääkaupunkiseudun välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL-sopimus) toteuttamiseen.

Kaupunkien verorahoitusta on leikattu sote-uudistuksen yhteydessä. Kaupunkien rahoitusosuudet kasvua edistäviin investointeihin tulee pienentyä samassa suhteessa kuin verorahoitusta on leikattu. Valtion tulee osallistua jatkossa nykyistä enemmän MAL–sopimuksen mukaisten investointien rahoittamiseen, jotka tukevat kestävää kasvua.

3.4 Kaupunkien osuus omasta veropohjastaan kasvaa

Kaupungilla tulee olla kannustin oman verorahoituksen kasvattamiseen ja kaupunkien osuutta omalla alueella syntyvästä verotulosta tulee kasvattaa. Kaupungeille tulee taata riittävän suuri osuus yhteisöverosta ja palauttaa jako-osuus takaisin sote-uudistusta edeltävälle tasolle. Valtion keräämästä pääomatuloverosta 1,3 mrd. euroa eli 34 % tulee pääkaupunkiseudulta. Se tulee sisällyttää pääkaupunkiseudun kaupunkien rahoitusjärjestelmään, koska kaupungit rahoittavat verotuksen piirissä olevien asukkaiden käyttämien palvelut. Kunnilla tulee olla itsellään mahdollisuus päättää myös verotuksen tasostaan ja toimenpiteistään tulopohjan kasvattamiseksi.

Uudistuksessa tulee selvittää mahdollisuutta muuttaa tulopohjan tasausta siten, että valtio rahoittaa täysimääräisesti tulopohjan tasauksen. Pääkaupunkiseudun kaupunkien osuus tasauksen maksusta on 89 milj. euroa eli lähes 90 %. Mikäli tulopohjan tasaus säilytetään, tulee tasausjärjestelmän olla tasapuolinen ja huomioida nyt sen ulkopuolelle jäävä osa, kuten tuulivoima- ja aurinkoenergialaitokset. Tulopohjan tasausvähennysprosenttia ei saa korottaa nykyisestä 10 % tasosta, sillä se kasvattaisi entisestään pääkaupunkiseudun maksuosuutta tasausjärjestelmässä.

3.5 Sote-erät säilytetään ja siirretään osaksi veromenetysten kompensaatiota

Valtionosuusjärjestelmää tulee selkeyttää, jotta se olisi läpinäkyvä, oikeudenmukainen ja täyttää perustehtävänsä nykyistä paremmin. Nykyisessä järjestelmässä valtionosuuksien perusteet sekoittuvat, mikä heikentää ymmärrystä rahoituksen periaatteista ja kohdentumisesta.

Sote-erät tulee siirtää osaksi verotulomenetysten kompensaatioerää, jolla valtion päättämiä verotukseen tehtyjä muutosten vaikutuksia kompensoidaan ja joihin kunnat eivät omilla toimillaan voi vaikuttaa. Pääkaupunkiseudun kunnilta leikattiin muutoksessa merkittävästi enemmän verotuloja kuin mitä sote-palveluiden järjestämiseen on käytetty rahoitusta. Sote-erät tulee säilyttää, eikä niitä saa poistaa.

Rahoituselementtejä tulee yhdistää perusteiltaan samankaltaisiin kokonaisuuksiin.

- perustehtävien rahoittaminen,
- verotulomenetysten kompensaatio ja näitä vastaavat sote-erät,
- tulopohjan tasaus (tulopohjan lisäys valtion rahoittamana)

Sote-uudistuksen jälkeen negatiiviseen valtionosuuteen päätyneiden kuntien tilannetta ei tule korjata heikentämällä muiden kuntien valtionosuutta, sillä se asettaa kaupungit entistä eriarvoisempaan asemaan. Negatiivinen valtionosuus ei ole uusi elementti, sillä pääkaupunkiseudun kunnat ovat maksaneet negatiivista valtionosuutta. Valtion tulee kohdella kuntia tasavertaisesti.

3.6 Kaupungit mukana niitä koskevien uudistusten vaikutusten arvioinnissa ja valmistelussa

Kuntien tehtäviä ja rahoitusta koskevat uudistukset eivät saa heikentää kuntien rahoituspohjaa, eikä uudistusten tavoitteena voi olla kuntien keskinäisen taloustilanteen muuttaminen. Kaupunkien rahoituspohjan tulee olla sote-uudistuksen jälkeen kannustava, eikä tavoitteena tule olla kuntien välisten verotulojen tai rahoituksen siirrot. Uudistuksia tehtäessä on lisättävä vuoropuhelua ja ymmärrystä siitä, miten muutokset aidosti vaikuttavat kasvavien kaupunkien talouteen. Uudistusten suunnittelu tulee toteuttaa yhdessä kaupunkien kanssa. Uudistusten ja kestävän kasvun kaupunkipolitiikan tulee olla kaupunkien ja valtion kumppanuushanke.